

**Satversmes tiesa izbeidz tiesvedību lietā par Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto
zaudējumu atlīdzināšanas likuma normu**

2012. gada 11. decembrī Satversmes tiesa ir pieņēmusi lēmumu par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2012-10-01 „Par Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 17. panta vārdu “bet ne vēlāk kā piecu gadu laikā no iestādes prettiesiskā administratīvā akta spēkā stāšanās vai prettiesiskās faktiskās rīcības veikšanas dienas” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”.

Apstrīdētās normas

Lietas ierosināšanas laikā Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 17. pants noteica, ka privātpersona iesniedz iesniegumu par zaudējuma atlīdzinājumu gada laikā no dienas, kad tā uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par zaudējumu, bet ne vēlāk kā piecu gadu laikā no iestādes prettiesiskā administratīvā akta spēkā stāšanās vai prettiesiskas faktiskās rīcības veikšanas dienas.

Augstāka juridiskā spēka normas

Satversmes 92. pants: Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu. Nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.

Lietas fakti

Pieteikuma iesniedzēja – Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta – tiesvedībā ir lieta, kurā privātpersona lūdz atlīdzināt morālo kaitējumu, kas viņai esot nodarīts ar valsts iestādes prettiesisku administratīvo aktu.

Pamatojoties uz apstrīdēto normu, Administratīvā rajona tiesa izbeidza tiesvedību lietā un apgabaltiesa apstiprināja rajona tiesas lēmuma pareizību, papildus norādot, ka gada termiņš atlīdzinājuma pieprasīšanai ir jāskata kopsakarā ar maksimālo – piecu gadu termiņu atlīdzinājuma pieprasīšanai. Lai arī persona bija iekļāvusies gada termiņā no sprieduma spēkā stāšanās dienas, bija nokavēts piecu gadu termiņš tiesību izmantošanai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas vārdi „bet ne vēlāk kā piecu gadu laikā no iestādes prettiesiskā administratīvā akta spēkā stāšanās vai prettiesiskas faktiskās rīcības veikšanas dienas” ir pretrunā ar Satversmes 92. pantu. Personai nav iespēju ietekmēt tiesvedības ilgumu, līdz ar to gadījumos, kad tas pārsniedz piecu gadu termiņu, persona no tās neatkarīgu iemeslu dēļ faktiski zaudē savas tiesības saņemt atlīdzinājumu.

Tiesas secinājumi un lēmums

Pieteikuma iesniedzējs būtībā apstrīd Atlīdzināšanas likuma 17. panta vārdu „bet ne vēlāk kā piecu gadu laikā no iestādes prettiesiskā administratīvā akta spēkā stāšanās vai prettiesiskas faktiskās rīcības veikšanas dienas” atbilstību Satversmes 92. panta trešajam teikumam. [6]

Saeima 2012. gada 18. oktobrī pieņēma likumu „Grozījumi Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā”, ar kuru Atlīdzināšanas likuma 17. pantu papildināja ar otro daļu, kas nosaka: „Ja privātpersona nokavējusi šā panta pirmajā daļā minētos termiņus, iestāde, tiesa vai tiesnesis tos var atjaunot pēc šīs privātpersonas motivēta lūguma, ja nokavēšanas iemeslu atzīst par attaisnojamu.” Savukārt Atlīdzināšanas likuma 17. panta pirmajā daļā negrozītā redakcijā ir ietverta apstrīdētā norma. Grozījumi stājās spēkā 2012. gada 1. novembrī. [8]

Ar 2012. gada 18. oktobrī veiktajiem grozījumiem Saeima Atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 4. punktā noteica, ka privātpersonas līdz 2013. gada 31. jūlijam var iesniegt atkārtotu iesniegumu par zaudējuma atlīdzinājumu, lūdzot atjaunot nokavēto procesuālo termiņu. Šādas tiesības ir personām, kuru iesniegumi par zaudējuma atlīdzinājumu nav pieņemti tāpēc, ka iesniegti pēc apstrīdētajā normā noteikto termiņu beigām. [10]

Satversmes tiesa secināja, ka lieta attiecas uz apstrīdētās normas piemērošanas jautājumu, kas nav Satversmes tiesas kompetencē. [9] Tiesa arī atzina, ka Saeima, veicot grozījums Atlīdzināšanas likuma 17. pantā, ir novērsusi apstākļus, kas bija par pamatu pieteikuma iesniegšanai. Jaunais regulējums nodrošina personas tiesību aizsardzību gadījumā, kad persona attaisnojošu iemeslu dēļ nav varējusi ievērot iesnieguma par zaudējuma atlīdzinājuma iesniegšanas termiņus, tostarp, Pieteikuma iesniedzēja apstrīdēto piecu gadu termiņu. [10]

Līdz ar to Satversmes tiesa izbeidza tiesvedību lietā Nr. 2012-10-01 „Par Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 17. panta vārdu “bet ne vēlāk kā piecu gadu laikā no iestādes prettiesiskā administratīvā akta spēkā stāšanās vai prettiesiskās faktiskās rīcības veikšanas dienas” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”.

Satversmes tiesas lēmums ir galīgs un nepārsūdzams. Lēmums ir pieejams Satversmes tiesas mājas lapā.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt Satversmes tiesas lēmuma izpratni. Tā nav uzskatāma par lēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv

67830748, 29813216